

Sygn. akt IV U 1351/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2016r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Tomasz Koronowski

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Tomaszewska

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016r. w Elblągu na rozprawie

sprawy z odwołania A. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 5 października 2016 r. znak: (...)

o emeryturę

oddala odwołanie.

Sygn. akt. IV U 1351/16

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. M. zakwestionował decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 5 października 2016r., znak (...), którą to decyzją organ rentowy odmówił mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołania skarżący wskazał, że posiada co najmniej piętnastoletni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, a brak potwierdzenia powyższej okoliczności przez pracodawców w umowach o pracę lub w świadectwach pracy nie może stanowić podstawy do nieuznania tego faktu. Skarżący domagał się uwzględnienia jako takiej pracy okresów jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w E. (dalej także: (...)) od 2 sierpnia 1972r. do 30 czerwca 1992r. na stanowisku mechanika samochodowego w kanałach; w (...) w E. w okresach zatrudnienia od 1 lutego 1993r. do 31 lipca 1993r., od 10 listopada 1994r. do 31 marca 1997r. i od 1 lipca 1997r. do 31 października 1998r. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony, a także w Przedsiębiorstwie (...) jako kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 tony.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o jego oddalenie. Powołując się na art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie: Dz.U. z 2016r., poz. 887 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna) oraz na rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r., Nr 8, poz. 43; dalej także: rozporządzenie RM z lutego 1983r.), pozwany wskazał, że skarżący ukończył wiek 60 lat oraz legitymuje się wymaganym na dzień 1 stycznia 1999r. okresem 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Nadto nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Nie wykazał on jednakże przesłanki 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Pozwany nie uwzględnił wnioskodawcy do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów: od 2 sierpnia 1972r. do 30 czerwca 1992r. w Przedsiębiorstwie (...) w E. na stanowisku mechanik samochodowy, albowiem z przedłożonych dokumentów nie wynika rodzaj i charakter pracy wnioskodawcy we wskazanym okresie pracy, jak również od 1 lutego 1993r. do 31 lipca 1993r., od 10 listopada 1994r. do 31 marca 1997r. oraz od 1 lipca 1997r. do 31 października 1998r. w (...) S.A. w E. na stanowisku kierowcy

samochodu ciężarowego powyżej 3,5t, jak również od 11 stycznia 1994r. do 30 lipca 1994r. i od 23 maja 1997r. do 15 czerwca 1997r. w Przedsiębiorstwie (...) Spółce z o.o. w E. na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5t, gdyż z przedłożonej dokumentacji wynika, że wnioskodawca pracował na stanowisku kierowca – mechanik, zatem nie pracował w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Skarżący A. M. urodził się w dniu (...), zatem w dniu (...) 2014r. ukończył 60 lat.

(bezsporne)

W okresie od 1 września 1969r. do 26 czerwca 1972r. skarżący zatrudniony był w Zakładach (...) w E. jako uczeń mechanik.

Z dniem 2 sierpnia 1972r. skarżący został zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...), gdzie pracował do dnia 30 czerwca 1992r. na stanowisku mechanika samochodowego, przy czym w okresie od 28 kwietnia 1975r. do 7 kwietnia 1977r. pełnił zasadniczą służbę wojskową. W okresie od 12 października 1981r. do 22 stycznia 1984r. przebywał na urlopie bezpłatnym. W tym czasie od 12 października 1981r. do 19 stycznia 1984r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budownictwa (...) w T. jako mechanik samochodowy. Od 14 marca 1991r. do 11 czerwca 1991r. pracował na stanowisku pracownika budowlanego w Przedsiębiorstwie Usługowym (...) – w okresie tym korzystał z urlopu bezpłatnego w Przedsiębiorstwie (...).

Praca na stanowisku mechanika samochodowego odbywała się w systemie co do zasady jednozmianowym i była związana z kanałem remontowym. Kanał miał około 1 metra szerokości i 6-8 metrów długości. Był tam stół, na którym można było ułożyć remontowane części, a także podest kanałowy. Teren był nieutwardzony, często kanały były zalane i przed przystąpieniem do pracy należało usunąć wodę. Remontowano J., (...), (...). Były to samochody ciężarowe, ważące po 6-12 ton. Na jednym kanale był remontowany tylko jeden pojazd. W warsztacie pracował tokarz, elektryk, spawacz, palacz, magazynier i ok. 10 mechaników. Naprawiano drążki, tylne mosty, układy hamulcowe, resory, wały napędowe, silniki, tuleje, rzadko elementy nadwozia. Mechanik otrzymywał od mistrza zlecenie z opisem, co należy wykonać w danym samochodzie i sam planował sobie pracę. Prace pomocnicze w części wykonywał kierowca. Mechanik dużą część napraw wykonywał w kanale remontowym. Z kanału należało wyjść, aby przygotować sobie narzędzia, części, oczyścić elementy, dokonać demontażu, montażu i regulacji pewnych podzespołów, jak np. koła, niektóre elementy układu hamulcowego, zawieszenia i silnika. W kanale remontowym np. nie było imadła, więc w sytuacji, gdy trzeba było z niego skorzystać, należało wyjść z kanału. Praca w kanale zajmowała około 3/4 czasu pracy. Skarżący był delegowany do napraw w terenie przy kampanii powodziowej, gdzie naprawy wykonywał bez kanału remontowego. Ubezpieczony pracował także przy budowie budynku patronackiego jako kierowca samochodu ciężarowego, jednak te czynności te były wykonywane po godzinach pracy. Zdarzało się, że ubezpieczony przyuczał uczniów. Uczeń przyglądał się jego pracy, wykonywał niektóre czynności, a skarżący sprawdzał efekty jego pracy. Zdarzało się, że mechanicy pomagali sobie nawzajem, zwłaszcza przy naprawie dużych, ciężkich części lub takich, przy naprawie których trzeba było użyć znacznej siły.

(okoliczności bezsporne po złożeniu na rozprawie wyjaśnień przez skarżącego i zeznań świadków Z. K. i A. W., ponadto świadectwa pracy k. 157, 160, 163, zaświadczenie k. 207, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu k. 159, zaświadczenie o zatrudnieniu k. 166 akta kapitału początkowego, dokumentacja osobowa z akt k.16)

W okresie od 1 lutego 1993r. do 31 lipca 1993r. pracował na stanowisku kierowcy-mechanika w Przedsiębiorstwie (...) S.A. w E.. Faktycznie praca polegała na tym, że był on kierowcą samochodu ciężarowego powyżej 3,5t.

Następnie zatrudniony był na stanowisku kierowcy-mechanika w okresie od 11 stycznia 1994r. do 30 lipca 1994r., a od 23 maja 1997r. do 15 czerwca 1997r. na stanowisku kierowcy w Przedsiębiorstwie (...) Spółka z o.o. w E.. W okresie od 10 listopada 1994r. do 31 marca 1997r. i od 1 lipca 1997r. do 31 października 1998r. pracował w (...) S.A. jako kierowca samochodu ciężarowego powyżej 3,5t.

(świadczenie pracy k. 182, 187, 194, 198, 204 akta kapitału początkowego, świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach k. 11-16 akt emerytalnych)

W dniu 12 września 2016r. skarżący zwrócił się do pozwanego z wnioskiem o ustalenie uprawnień do wcześniejszej emerytury.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Na wstępie należy przybliżyć przepisy prawa, które mają zastosowanie w niniejszej sprawie, co pozwoli następnie omówić tylko okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia.

Z art. 184 ustawy emerytalnej wynika, iż ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli po pierwsze okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz po drugie okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. w niniejszej sprawie wynoszący 25 lat. Przy tym emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu. Stosownie do powołanego w części wstępnej uzasadnienia §4 rozporządzenia RM z lutego 1983r. pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z §2 ust. 1 tego rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Ubezpieczony bezspornie ukończył 60 lat. Nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego. Spełnia on również kryterium wymaganej na dzień 1 stycznia 1999r. sumy 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, na co jednoznacznie wskazuje karta przebiegu zatrudnienia (k. 8 plik emerytalny) i uzasadnienie zaskarżonej decyzji. Spór ograniczał się zatem do tego, czy ubezpieczony legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych, również na dzień 1 stycznia 1999r. Trzeba zaznaczyć, że z uwagi na łączny staż przed 1999r. w zakładach pracy innych niż (...), dla legitymowania się przez skarżącego wymaganym stażem 15 lat pracy w szczególnych warunkach, pracą tego rodzaju musiał się on wykazać przede wszystkim w (...).

W tym miejscu należy podkreślić, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych jest postępowaniem cywilnym, które cechuje się kontrydiktoryjnością. Oznacza to, iż strony wywodzące z określonych faktów skutki prawne obowiązane są te fakty udowodnić (art. 232 kpc). Strona zobowiązana przez Sąd do zgłoszenia twierdzeń i złożenia dowodów na ich poparcie, która takiego zobowiązania nie wykonuje, godzi się z rozstrzygnięciem mającym u podstawy orzekania tylko te dowody, które znajdowały się w dyspozycji Sądu. Sąd prowadzi postępowanie w takim zakresie, w jakim zostanie ono zainicjowane przez strony. Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 kc), w niniejszej sprawie na ubezpieczonym.

Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia RM z lutego 1983r. okresy pracy m.in. w warunkach szczególnych stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w odpowiednim świadectwie, jednak świadectwo takie bądź jego brak nie jest jednak bezwzględną przesłanką ani do zaliczenia, ani do niezaliczenia danej pracy jako wykonywanej w szczególnych warunkach. Decydujące znaczenie ma zawsze fakt rzeczywistego wykonywania pracy w szczególnych warunkach, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie charakteru pracy także w oparciu o inne dowody niż świadectwo z zakładu pracy, nawet jeśli pracownik go nie posiada,

bądź przedkłada świadectwo nieodpowiadające określonej w przepisie formie. Należy przy tym zaznaczyć, że Sąd nie jest związany uznaniem przez organ rentowy danego okresu zatrudnienia za okres pracy w warunkach szczególnych.

Wobec poczynionych ustaleń faktycznych, przy czym trzeba zaznaczyć w tej kwestii, że spójne wyjaśnienia skarżącego i zeznania świadków nie były kwestionowane przez organ rentowy, należy również wyjaśnić, że skoro art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej odwołuje się do przepisów dotychczasowych, to obowiązujące w tym zakresie i przywoływane już kilkakrotnie rozporządzenie RM z lutego 1983r., wydane zostało w oparciu o delegację z art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267 ze zmianami), w którym Radzie Ministrów powierzono w szczególności określenie rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których osobom m.in. zatrudnionym w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury w niższym wieku. Wprawdzie wobec tego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników stale zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia (art. 53 ust. 2 tej samej ustawy z dnia 14 grudnia 1982r. i tożsama regulacja w obecnie obowiązującym art. 32 ust. 2 ustawy emerytalnej), jednak jednocześnie tylko tych pracowników, którzy wykonują rodzaj prac lub zajmują stanowiska pracy określone w przywołanym wyżej rozporządzeniu RM z lutego 1983r.

W wykazie A, stanowiącym załącznik do powyższego rozporządzenia, wymieniono prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych (dział XIV „Prace różne”, poz. 16). Wnioskodawca wykonywał pracę mechanika pojazdów samochodowych w kanałach remontowych, lecz nie robił tego w pełnym wymiarze. Powyższe wynikało już z samych wyjaśnień skarżącego, dotyczących okresu jego zatrudnienia w (...). Jak sam bowiem wskazał, praca mechanika wykonującego naprawy w kanałach remontowych zajmowała skarżącemu $\frac{3}{4}$ dziennego czasu pracy. Tym samym już w oparciu tylko o wyjaśnienia wnioskodawcy brak jest podstaw do zaliczenia powyższych okresów do okresu zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach. Wymóg wykonywania pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku, stale, tj. ciągle wykonuje pracę w szczególnych warunkach i nie wykonuje w tym czasie żadnych innych czynności niezwiązanych z zajmowanym stanowiskiem (zob. m. innymi wyrok SA w Szczecinie z dnia 20.09.2012r., sygn. akt III AUa 380/12, LEX nr 1223478; wyrok SA w Białymstoku z dnia 22.08.2012r., sygn. akt III AUa 374/12, LEX nr 1217658). Tylko więc praca wyłącznie w kanałach remontowych spełniałaby przesłankę pracy w pełnym wymiarze czasu w warunkach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia, w tym wypadku w niewielkim pomieszczeniu z utrudnioną wentylacją i o podwyższonej wilgotności, a przy tym w wymuszonej pozycji ciała, tj. wymagającej często wielogodzinnej pracy z uniesionymi rękoma i nieustannego patrzenia w górę. Nie można przy tym uznać, że wykonywane przez skarżącego naprawy pozakanałowe były pomijalnym fragmentem ciągu technologicznego i były niezbędne dla przejścia do następnego etapu pracy wykonywanej już z kanału remontowego. Takiego rodzaju ciąg technologiczny mógł występować tylko w bardzo dużych zakładach, specjalizujących się w np. remontach kapitalnych pojazdów, gdzie podział obowiązków mechaników był ściśle określony, w tym polegał na wydzieleniu grupy mechaników monterów zajmujących się tylko naprawami w kanałach remontowych, gdzie naprawy wszystkich wymontowanych podzespołów należały do innych pracowników. Z wyjaśnień ubezpieczonego i zeznań świadków wynikało zaś jednoznacznie, że takiego podziału w (...) w E. nie było. Sąd nie neguje, że praca wykonywana przez skarżącego była ciężka i wpływająca negatywnie na jego zdrowie. Tym niemniej wykonywał on wszystkie rodzaje prac w zakresie mu powierzonym, czyli stricte mechaniczne, w tym niekiedy wykonywane w terenie, a więc z pewnością pozakanałowe. Brak podziału w zakładzie pracy na mechaników pracujących tylko w kanałach i tylko na zewnątrz kanału powoduje brak stałości pracy w kanale.

Podsumowując rozważania trzeba stwierdzić, że wnioskodawca nie legitymuje się wymaganym stażem pracy w warunkach szczególnych i tym samym prawo do emerytury nie mogło zostać przyznane, gdyż nie spełnił on kumulatywnie wszystkich przesłanek do nabycia uprawnień do wcześniejszej emerytury.

W tym stanie rzeczy, wobec braku podstaw do uwzględnienia odwołania, Sąd na podstawie art. 477¹⁴§1 kpc odwołanie to oddalił.